

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱՉՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՄԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Քիմիայի և կենսաբանության

ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ Ղազարյան Արմինե Հրաչյանի /Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № 16

«08» Մայիս 2023թ.

ՔԿ/թ-141 – Տարիքային ֆիզիոլոգիա ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

Դասից, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈԴՈՒԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝

011301.00.6, 011401.00.6 Մասնագիտական

մանկավարժություն

/դասից, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝

011301.01.6 - Տարրական մանկավարժություն և

մեթոդիկա

011301.03.6 – Սոցիալական մանկավարժություն

/դասից, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝

Մանկավարժության բակալավր

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝

Քիմիայի և կենսաբանության

/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձեռ՝

հեռակա

/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ

I կուրս, II կիսամյակ

Դասախոս(ներ՝)

Շուշան Քառյան

/անուն, ազգանուն/

Էլ. հասցե/ներ shoushankaryan@gmail.com

Վանաձոր- 2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրումՕшибկա! Закладка не определена.
2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.....Օшибկա! Закладка не определена.
3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտություններըՕшибկա! Закладка не определена.
4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունքները.Օшибկա! Закладка не определена.
5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների.Օшибկա! Закладка не определена.
6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերըՕшибկա! Закладка не определена.
7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակներըՕшибկա! Закладка не определена.
8. Դասավանդման մեթոդներներ.....Օшибկա! Закладка не определена.
9. Ուսումնառության մեթոդներՕшибկա! Закладка не определена.
10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը Օшибկա! Закладка не определена.
12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտՕшибկա! Закладка не определена.
- 12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ.....Օшибկա! Закладка не определена.
- 12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտՕшибկա! Закладка не определена.
- 12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտՕшибկա! Закладка не определена.
13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովումՕшибկա! Закладка не определена.
14. ԳնահատումՕшибկա! Закладка не определена.
- 14.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման քաղաքարիչներ.....Օшибկա! Закладка не определена.
- 14.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.....Օшибկա! Закладка не определена.
- 14.3. ՀարցաշարՕшибկա! Закладка не определена.
- 14.4. Գնահատման չափանիշներ.....Օшибկա! Закладка не определена.

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում¹.

Մանկավարժներ պատրաստելու բակալավրի ծրագրով նախատեսված է ուսումնասիրել՝ ‘Տարիքային ֆիզիոլոգիա’ առարկան, որը ‘Մարդու ֆիզիոլոգիա’ առարկայի առանձին ճյուղերից է, սերտ է կապը անատոմիայի, հյուսվածքաբանության, մարդաբանության, սաղմնաբանության հետ: Տվյալ դասընթացին մասնակցելու նախապայմանը հետևյալն է. ուսանողները պետք է նախնական գիտելիքներ ունենան ընդհանուր կենսաբանությունից, բջջաբանությունից, մարդու անատոմիայից (գիտելիքների նախնական հիմքը ուսանողը ձեռք է բերում դպրոցում):

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է.

Դասընթացի նպատակն է պատկերացնել տարիքային կամ զարգացման ֆիզիոլոգիայի հիմնական օրինաչափությունները, մարդու օրանիզմի տարիքային զարգացման փուլերը, օրգանիզմի ու օրգան համակարգերի տարիքային առանձնահատկությունները:Տիրապետելով տարիքային ֆիզիոլոգիայի, հոգեբանական և մանկավարժական գիտությունների միջև կապի ձևավորման հարցերին, ապագա, ուսուցչական աշխատանքային գործունեությունը կօժանդակի ճիշտ և արդյունավետ կազմակերպել ուսուցման պրոցեսը:

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են.

1. Ուսանողներին գաղափար տալ մարդու տարիքային փուլերի վերաբերյալ:
2. Բացատրել մարդու օրգանիզմի ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները և մեխանիզմները տարիքային տարբեր փուլերում:
3. Սովորեցնել գործնական հմտություններ, մի շաբթ պարապմունքների շրջանակներում:
3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները /դասընթացները/
«Տարիքային ֆիզիոլոգիա» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայմանն է ուսանողների գիտելիքների առկայությունը դպրոցից «Կենսաբանություն» և «Մարդ» դասընթացներից:
4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը² և /կամ կոմպետենցիաները.

¹ Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

² <http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf>

Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ուսուցչական կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

Վերջնական արդյունքին ներկայացվող պահանջները

4.1.Պետք է գիտենա. (Տեսական գիտելիքներ)

- Տարիքային կամ զարգացման ֆիզիոլոգիայի հիմնական օրինաչափությունները,
- մարդու օրանիզմի տարիքային զարգացման փուլերի առանձնահատկությունները,
- օրգանիզմի ու օրգան համակարգերի աճի և զարգացման տարիքային առանձնահատկությունները:
- պրակտիկ գործունեությունը հմտորեն համակցել տարիքային ֆիզիոլոգիայի, հոգեբանության և մանկավարժության մեջ:

4.2.Պետք է կարողանա (Բուն մասնագիտական գործնական կարողություններ)

- Տեսական գիտելիքները, ուսուցական աշխատանքային գործունեություն ծավալելու շրջանում, կիրառել՝ գործնականում:
- Կազմակերպել աշխատանքային գործունեությունը՝ հենվելով կրթության և գիտության բնագավառի օրենքների, բազային կրթության հիմնական դրույթների վրա:

4.3.Պետք է տիրապետի

- Երեխաների տարիքային առանձնահատկությունների վերաբերյալ տեսական գիտելիքներին,
- տարիքային ֆիզիոլոգիայի, հոգեբանական և մանկավարժական գիտությունների միջև կապի ձևավորման հարցերին,
- ապագա ուսուցական պրակտիկ-աշխատանքային գործունեությանը,որը կօժանդակի Ճիշտ կազմակերպել ուսուցման գործընթացը:

Դասընթացի ընթացքում կիրականանա նաև ծրագրի ավարտական պահանջներով նախատեսված եեւույալ կոմպետենցիաների զարգացումը՝

1. ընդհանրական կոմպետենցիաներ(Ը)

(ա) Գործիքային կոմպետենցիաներ (այսուհետև՝ ԳԿ)

ԳՎ1 վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,

ԳՎ3հենքային և ընդհանուր գիտելիքներ,

ԳՎ4մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,

ԳՎ5մայրենի լեզվով բանավոր և գրավոր հաղորդակցություն,

ԳՎ6երկրորդ օտար լեզվի իմացություն,

ԳՎ7տարրական համակարգչային գիտելիքներ,

ԳՎ8.տեղեկատվությունը կառավարելու ունակություն (տարբեր աղբյուրներից

տեղեկատվություն գտնելու և վերլուծելու ունակություն),

ԳՎ10որոշումների ընդունում:

բ)Միջանձնային կոմպետենցիաներ(ՄԶԿ)

ՄԶԿ1 քննադատական վերլուծության և ինքնաքննադատման ունակություն,

ՄԶԿ2թիմային աշխատանք,

ՄԶԿ3միջանձնային ունակություններ,

ՄԶԿ4միջառարկայական թիմում աշխատելու ունակություն,

ՄԶԿ5այլ ոլորտների փորձագետների հետ շփվելու ունակություն,

ՄԶԿ8բարոյական արժեքներ:

Բ)Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

ԱԿ2 հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,

ԱԿ4 ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև 5 կապերի խմացություն,

ԱԿ6 կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,

ԱԿ9 դրսնորեն ժամանակակից խոր գիտելիքներ մասնագիտական ոլորտում (նորագույն տեսությունների, դրանց մեկնաբանությունների, մեթոդների և եղանակների իմացություն),

ԱԿ11 տիրապետեն ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,

ԱԿ14 տիրապետեն տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին:

Ուսուցչական կոմպետենցիաների մասով բակալավրը պետք է տիրապետի հետևյալ կոմպետենցիաներին.

Ու2 ուսուցման ժամանակակից մեթոդները և տեխնոլոգիաները ուսումնասիրելու, ներդնելու կարողություն,

Ու4 առարկայական գիտելիքներին տիրապետելու կարողություն ,

Ու5 ուսուցման բարենպաստ միջավայր ստեղծելու կարողություն,

Ու6 ժամանակը արդյունավետ օգտագործելու հմտություն,

Ու7 սեփական գործունեության արդյունքները գնահատելու և վերլուծելու կարողություն,

Ու8 մասնագիտական կատարելագործման անհրաժեշտության գիտակցում,

Ու9 համագործակցության միջոցով միջառարկայական խնդիրներ լուծելու կարողություն :

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների³։
«Տարիքայի ֆիզիոլոգիա» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտություններն ուսանողները կարող են հետազայռում կիրառել մանկավարժական գործունեության մեջ։
6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)		2 կրեդիտ/ 60 ժամ

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ	Ժամաքանակ
Դասախոսությունն		4
Գործնական աշխատանք		4
Սեմինար պարապմունք		
Լաբորատոր աշխատանք		
Ինքնուրույն աշխատանք		52

³ Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամիոփիման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

Ընդամենք		60
Ստուգման ձեր (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրազումարային քննություն)		ստուգարք

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները⁴.

- Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացարանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:
 - Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական դեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային գրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:
 - Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական դեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական դեկավարության:
- Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են⁵:
- **Ուժեղացում** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էռթյունը՝ հենվելով գրական աղյուրների վրա (դասագրեր, ձեռնարկներ և այլն):
 - **Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարրեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:

⁴ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացնել կատարել:

⁵ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացնել կատարել:

- **Գեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:

8. Դասավանդման **մեթոդներներն են՝⁶** հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, **թեմատիկ սեմինար**, սեմինար-քանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործորությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն,
9. Ուսումնառության **մեթոդներն են՝⁷** մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ալգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում. . . .

⁶ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁷ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների⁸.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		Առթարտական գործություն	Ժամանակակից մոդվեր	Գործությունը	Ժամանակակից մոդվեր	Ժամանակակից մոդվեր
1.	Տարիքային ֆիզիոլոգիան որպես գիտություն: Տարիքային ֆիզիոլոգիայի ուսումնասիրության մեթոդները: Տարիքային ֆիզիոլոգիայի կապը այլ կենսաբանական գիտությունների հետ, ուսումնասիրության մեթոդները: Երեխաների և դեռահասների աճի ու զարգացման ընդհանուր օրինաչափությունները: Նախածննդյան և հետծննդյան փուլերի համառոտ վերլուծություն	2				8
2.	Նյարդային համակարգի ֆիզիոլոգիա Նյարդային համակարգի նշանակությունը, կառուցվածքը: Նեյրոն, զարգացման տարիքային առանձնահատկությունները: Ներզատիչ գեղձերի ընդհանուր անատոմո-ֆիզիոլոգիական բնութագիրը, դասակարգումը, տարիքային առանձնահատկությունները վերլուծիչներ, տարիքային առանձնահատկությունները:	2		2		14
3.	Արյան դերը օրգանիզմում: Հեմատոլիիտ: Արյան պլազման, բաղադրությունը, ձևավոր տարրեր, արյան խմբեր: Սիրտ-անթոքային համակարգի տարիքային առանձնահատկություններ			1		10

⁸ Նման է օրացուցային պլանին

4.	Հնչառական համակարգի տարիքային առանձնահատկություններ: Ամրսողական համակարգի տարիքային առանձնահատկություններ Միզաարտաթորիչ համակարգ տարիքային առանձնահատկություններ: Սեռական համակարգի տարիքային առանձնահատկություններ:			1	
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ	4	4	20	52

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

հ/հ	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	М. М. Безруких, В.Д. Соњкин, Д.А. Фарбер, Возрастная физиология.: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб.заведений- Москва издательский центр §Академия " 2003.-416 с.	2003
2.	М.Р.Сапина, З. Г. Брыксина, Анатомия и физиология детей и подростков:Учеб. пособие для студ. пед. вузов - Москва издательский центр "Академия ", 2004.-456 с.	2004
3.	А.А. Маркосян, Вопросы возрастной физиологии: Москва "Просвещение" 1974 .- 223с.	1974
4.	Ս.Կ. Կարապետյան, Ս. Ս. Շախրեյան ,Տարիքային ֆիզիոլոգիա - Երևան « լույ» հրատարակություն 1981 թ.	1981

5.	Մ.Վ. Նարիկյան, Ա.Վ. Ամիրյան, Մարդու և կենդանիների ֆիզիոլոգիայի լաբորատոր պարապունքների ուսումնամեթոդական ձեռնարկ: Երևան,	2002
6.	Մ.Պ. Կիրակոսյան, Մարդու և կենդանիների ֆիզիոլոգիա: Ուսումնամեթոդական ձեռնարկ լաբորատոր աշխատանքների համար.-Վանաձոր,	2006

Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)

1.	Դ. Ն. Խուդավերդյան, Վ. Բ. Ֆանարջյան, Մարդու ֆիզիոլոգիայի հիմունքներ, դասագիրք ուսումնական հաստատությունների համար, Երևան, Ռուբին, 1998,-720 էջ:	1998
2.	Ս.Ս. Մինասյան, Ծ.Ի. Աղամյան, Ն.Վ. Սարգսյան, Մարդու և կենդանիների ֆիզիոլոգիա: Դասագիրք բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների համար:-Եր.: Երևանի համալսարան	2006

Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)

1.	http: www.booksite.ru , http: www.conshb.ru AKIL	
2.	https:// www.labirint.ru > books	

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամարանակ	Գրականություն ⁹
1.	Տարիքային ֆիզիոլոգիան որպես գիտություն: Տարիքային ֆիզիոլոգիայի ուսումնասիրության մեթոդները: Տարիքային ֆիզիոլոգիայի կապը այլ կենսաբանական	Ներկայացնել տարիքային ֆիզիոլոգիայի ուսումնասիրության խնդիրները և մեթոդական պաշարը, կապը այլ գիտությունների հետ: Տարիքային ֆիզիոլոգիայի	1	Պ-Գ 1-4

⁹ Հատ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

	գիտությունների հետ, ուսումնասիրության մեթոդները:	նշանակությունը մանկավարժության, հոգեբանության, բժշկության, ֆիզիկական դաստիարակության համար, ուսումնա-դաստիարակչական պրոցեսներում: Տարիքային պարբերացում		
2.	Երեխաների և դեռահասների աճի ու զարգացման ընդհանուր օրինաչափությունները: Նախածննդյան և հետծննդյան փուլերի համառոտ վերլուծություն:	Ներկայացնել մարդու զարգացման հիմնական՝ նախածննդյան և հետծննդյան փուլերը: Հասկացություն ակսելերացիայի և ռետարդացիայի վերաբերյալ: Հասկացություն աճի և զարգացման մասին: Մարդու օնտոգենեզի երկու փուլերը՝ նախածննդյան, հետծննդյան: Օնտոգենեզի կրիտիկական փուլեր: Միջավայրի ազդեցությունը օրգանիզմի աճի և զարգացման վրա, կենսաբանական տարիք: Զարգացման ակսելերացրա:	1	Պ-Գ 1-4
3.	Նյարդային համակարգի ֆիզիոլոգիա Նյարդային համակարգի նշանակությունը, կառուցվածքը: Նեյրոն, զարգացման տարիքային առանձնահատկությունները:	Ներկայացնել նյարդային համակարգի ֆունկցիոնալ նշանակությունը : Ներկայացնել ռեֆլեկտոր աղեղը որպես նյարդային գործունեության հիմնական ձև: Ներկայացնել նեյրոնների տեսակաները ըստ կառուցվածքի և ֆունկցիայի:	1	Պ-Գ 1-4 Լ/Գ 1-2

		Հասկացություն սինապսների վերաբերյալ: Ուժի էքսը որպես նյարդային գործունեության հիմնական ձև: Ուժի էկտոր աղեղ:		
4.	Ներզատիչ գեղձերի ընդհանուր անատոմո-ֆիզիոլոգիական բնութագիրը, դասակարգումը: տարիքային առանձնահատկությունները Վերլուծիչներ, տարիքային առանձնահատկությունները:	Ներզատիչ գեղձերի ընդհանուր անատոմո-ֆիզիոլոգիական բնութագիրը, դասակարգումը: Հիպոֆիզ (աղենոհիպոֆիզ, նեյրոհիպոֆիզ): Էպիֆիզ: Մակերիկամներ.:; Վահանաձև գեղձ, հարվահանաձև գեղձ, ուրցագեղձ: Դրանց կառուցվածքը, զարգացումը, հորմոնները, տարիքային առանձնահատկությունները: Խառը գեղձեր. սեռական գեղձեր, Ենթաստամոքսային գեղձ, դրանց կառուցվածքը, հորմոնները, տարիքային առանձնահատկությունները Զգայական համակարգերի ընդհանուր կառուցվածքային նկաագիրը: Դավլովի ուսմունքը զգայարանների վերաբերյալ: Ծայրամասային, հաղորդչական և կեղևային բաժինների ֆունկցիոնալ միասնություն:	1	Պ-Գ 1-4 Լ/Գ 1-2
5.				

				Պ-Գ 1-4 Լ/Գ 1-2
6.	<p>Շնչառության նշանակությունը: Ներշնչման և արտաշնչման մեխանիզմները:</p> <p>Մարսողական համակարգ</p>	<p>Ներկայացնել շնչառական համակարգը: Շնչառության տարիքային առանձնահատկությունները</p> <p>Մարսողական ֆերմենտներ,ստամոքսա-աղիքային ուղի</p>	2	Պ-Գ 1-4 Լ/Գ 1-2
7.	<p>Միզաարտաթորիչ համակարգ տարիքային առանձնահատկություններ:</p> <p>Սեռական համակարգի տարիքային առանձնահատկություններ:</p>	<p>Երիկամներ, միզուղիներ, միզագոյացում:</p> <p>Սեռական համակարգ, սեռական հորմոններ:</p>	2	Պ-Գ 1-4 Լ/Գ 1-2

12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Սանդղակի ձևը	Գրականություն ¹⁰
1.	Ոեֆլեքսային աղեղի վերլուծություն: Մարդու ռեֆլեքսային ռեակցիաների ուսումնասիրումը:	Բացահայտել ռեֆլեկտոր աղեղի նշանակությունը ռեֆլեքսների իրականացման գործում: Ծանոթանալ մարդու միշտաքանչափ ռեֆլեքսների հետ, որոնց կենտրոնները գտնվում են ողնուղեղում, երկարավուն և միջին ուղեղում:	1	բանավոր հարցումներ, գրավոր թեստերի առաջադրում	Պ-Գ 5-6 Լ/Գ 1-2
2.	Կարճատև լսողական և տեսողական հիշողության ծավալի որոշումը մարդու մոտ: Կամայական ուշադրության կայունության և տեղափոխման ունակության որոշումը	Որոշել կարճատև լսողական և տեսողական հիշողությունների ծավալը մարդու մոտ: Տարբեր փորձարկվողների մոտ որոշել կամայական ուշադրության հիմնական հատկությունները՝ կայունությունը և այլն	1	բանավոր հարցումներ, գրավոր թեստերի առաջադրում	Պ-Գ 5-6 Լ/Գ 1-2

¹⁰ Հատ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		փոխադրելու ունակությունը:			
3.	<p>Արյան դերը օրգանիզմում: Հեմատոկրիտ: Արյան պլազման, բաղադրությունը, ձևավոր տարրեր, արյան խմբեր:</p> <p>Արյան խմբերի որոշում:</p> <p>Ռեզուս-գործոնի որոշում:</p> <p>Սիրտ-անթռային համակարգի տարիքային առանձնահատկություններ:</p>	<p>Արյան կազմ, արյան խմբեր: Էրիթրոցիտներ, լեյկոցիտներ, թրոմբոցիտներ:</p> <p>Յուրացնել արյան խմբերի որոշման մեթոդը և փորձարկվողի արյան խումբը:</p> <p>Էքսպրես մեթոդով որոշել փորձարկվողի արյան ռեզուսը:</p> <p>Արյան շրջանառության ընդհանուր նկարագիրը:</p> <p>Արյան շրջանառության մեծ և փոքր շրջաններ, նրանց ֆունկցիոնալ նշանակությունը:</p> <p>: Սրտի տարիքային առանձնահատկությունները:</p> <p>Սիրտ-անթռային համակարգի տարիքային առանձնահատկություններ:</p> <p>Զարկերակային ճնշման որոշում կորուսկովի</p>	1	բանավոր հարցումներ, գրավոր թեստերի առաջադրում	Պ-Գ 5-6 Լ/Գ 1-2

		<p>Եղանակով:</p> <p>Զարկերակային արյան ճնշման չափումը: ԹՎԾ որոշում</p>		
4.	Ներզատիչ գեղձեր	<p>Դիտել աղբենալինի ազդեցությունը գորտի աչքի վրա:</p>	1	<p>բանավոր հարցումներ, զրավոր թեստերի առաջադրում</p> <p>Պ-Գ 5-6 Լ/Գ 1-2</p>

12.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը ¹¹	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹²
Յուրաքանչյուր ուսանող ընտրում է մեկ թեմա						
1.	Նյարդային համակարգ կառուցվածքագործառական և տարիքային առանձնահատկությունները:	Ուժիկար որպես նյարդային գործունեության հիմնական ձև, ուժիկատոր աղեղ, ուժիկասների դասակարգումը: Ողնուղեղի կառուցվածքագործառույթային բնութագիրը, տարիքային առանձնահատկությունները:	Զեկույց՝ կոնկրետ իրավիճակի վերլուծությամբ	Կիսամյակի ընթացքում	Չափանիշները ներկայացվում են ստորև	Ուսանողը կարող է օգտվել ներկայացված բոլոր գրական աղբյուրներից

¹¹ Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը

¹² Հատ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

2.	<p>Գլխուղեղի կառուցվածքագործառությային բնութագիրը, տարիքային առանձնահատկությունները:</p>	<p>Բարձրագույն նյարդային գործունեություն: Պայմանական ռեֆլեքսներ, նրանց առաջացման և արգելակման մեխանիզմները: Բարձրագույն նյարդային գործունեության տարիքային առանձնահատկությունները:</p>	<p>Զեկույց՝ կոնկրետ իրավիճակի վերլուծությամբ</p>	<p>Կիսամյակի ընթացքում</p>	<p>Չափանիշները ներկայացվում են ստորև</p>	<p>Ուսանողը կարող է օգտվել ներկայացված բոլոր գրական աղբյուրներից</p>
----	--	--	--	--------------------------------	--	--

3.	<p>Զգայական համակարգերի կառուցվածքագործառական և տարիքային առանձնահատկությունները</p>	<p>Զգայական համակարգի կառուցվածքագործառական բնութագիրը: Տարիքային առանձնահատկությունները:</p> <p>Տեսողական վերլուծիչ, ծայրամասային բաժինը, հաղորդող ուղիները, կենտրոնները:</p> <p>Լսողականա վեկլուծիչի ծայրամասային բաժինները, հաղորդող ուղիները, կենտրոնները:</p> <p>Անդաստակային վերլուծիչի ծայրամասին բաժինները, հաղորդող ուղիները և կենտրոնները:</p> <p>Հոտառական և համի վերլուծիչների ծայրամասային բաժինները, հաղորդող ուղիները և կենտրոնները:</p>	<p>Զեկույց՝ կոնկրետ իրավիճակի վերլուծությամբ</p>	<p>Կիսամյակի ընթացքում</p>	<p>Չափանիշները ներկայացվում են ստորև</p>	<p>Ուսանողը կարող է օգտվել ներկայացված բոլոր գրական աղբյուրներից</p>
----	--	---	--	----------------------------	--	--

4.	Ներգատական համակարգ	Ներգատական համակարգի տարիքային առանձնահատկությունները: Հորմոններ, նրանց դասակարգումը, ազդեցության բնույթը: Գեղձեր . հիպոֆիզ, էպիֆիզ, վահանազեղձ, հարվահանազեղձեր, ուրցազեղձ, մակերիկամներ, ենթաստամոքսային գեղձ, սեռական գեղձեր:	Զեկույց՝ կոնկրետ իրավիճակի վերլուծությամբ	կիսամյակի ընթացքում	Չափանիշները ներկայացվում են ստորև	Ուսանողը կարող է օգտվել ներկայացված բոլոր գրական աղբյուրներից
----	---------------------	---	---	---------------------	-----------------------------------	---

5	Արյուն, սիրտ-անոթային համակարգ	<p>Արյան ֆիզիոլոգիա: Արյան պլազմա և ձեռավոր տարրեր: Պլազմայի բաղադրությունը, էրիթրոցիտներ, լեյկոցիտներ, թրոմբոցիտներ: Արյան ֆիզիկաքիմիական հատկությունները:</p> <p>Հեմոգլոբին, ԷՆԱ, տարիքային առանձնահատկությունները:</p> <p>Արյան խմբեր և ռեզուսգործոն: Սրտի կառուցվածքագործառական և տարիքային առանձնահատկությունները:</p> <p>Անոթային համակարգ, արյան շարժման օրինաչափություններն անոթներով: Արյան մեծ և փոքր շրջաններ:</p> <p>Զարկերակային անոթազարկ և զարկերակային արյան ձնշում, նրանց տարիքային փոփոխությունները:</p>	Զեկույց՝ կոնկրետ իրավիճակի վերլուծությամբ	Կիսամյակի ընթացքում	Չափանիշները ներկայացվում են ստորև	Ուսանողը կարող է օգտվել ներկայացված բոլոր գրական աղբյուրներից
---	--------------------------------	--	---	---------------------	-----------------------------------	---

6	Շնչառություն	Շնչառական համակարգի կառուցվածքագրծառական և տարիքային առանձնահատկությունները: Վերին և ստորին շնչուղիներ, թոքեր: Ներշնչման և արտաշնչման մեխանիզմները: Թոքերի կենսական տարողությունը:	Զեկույց՝ կոնկրետ իրավիճակի վերլուծությամբ	Կիսամյակի ընթացքում	Չափանիշները ներկայացվում են ստորև	Ուսանողը կարող է օգտվել ներկայացված բոլոր գրական աղյուրներից
7	Մարսողություն Արտաթորություն	Մարսողության և արտազատական համակարգերի կառուցվածքագրծառական և տարիքային առանձնահատկությունները:	Զեկույց՝ կոնկրետ իրավիճակի վերլուծությամբ	Կիսամյակի ընթացքում	Չափանիշները ներկայացվում են ստորև	Ուսանողը կարող է օգտվել ներկայացված բոլոր գրական աղյուրներից
8	Սեռական համակարգ	Իգական և արական սեռական համակարգերի տարիքային առանձնահատկությունները:	Զեկույց՝ կոնկրետ իրավիճակի վերլուծությամբ	Կիսամյակի ընթացքում	Չափանիշները ներկայացվում են ստորև	Ուսանողը կարող է օգտվել ներկայացված բոլոր գրական աղյուրներից

Բնքնուրույն աշխատանքը գնահատվում է առավերագույնը 20 միավոր: Գնահատման չափանիշներն են.

1. Հարցը ներկայացված է ավարտուն
2. Կարողանում է տերմինները բացատրել
3. Խոսքը հստակ է, մատչելի
4. Պատրաստված է ցուցադրություն

5. Կիրառվել են տարբեր գրական աղբյուրներ և առկա են հղումները /0; 1-2; 3 և ավելի/

6. Պատասխանել է հարցերի /0; 1-2; 3 և ավելի/

7. Ձեկուցումը գիտական է

8. Կատարվել է համեմատական վերլուծություն

9. Ներկայացնում է կիրառական օրինակներ

10. Քննարկվող գրքընթացները ներկայացվել են բույսի օրգանիզմի ամբողջականության համատեքստում

Յուրաքանչյուր չափանիշի համար սահմանված առավելագույն միավորը՝², չափանիշի պահանջը թերի կատարելու դեպքում՝ 1 միավոր, չկատարելու դեպքում՝ 0 միավոր: Գումարային գնահատականը կլինի ինքնուրույն աշխատանքի գնահատականը:

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում¹³

Ուսուրսի անվանումը	Ուսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	Լսարան կահավորված համակարգչով, պրոյեկտորով և Էկրանով
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	Լաբորատոր աշխատանքների մեթոդական ցուցումներում ներառված նյութերը և սարքավորումներ
Սարքեր, սարքավորումներ	Լաբորատոր աշխատանքների մեթոդական ցուցումներում ներառված սարքավորումները, LabQues սարք, թերմոստատ
Համակարգչային ծրագրեր	LabQuest սարքի կիրառության ծրագիր
Այլ	

¹³ Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

14. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառկման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաշափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգաքններ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կազի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի¹⁴:

14.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի գնահատում դասերին հաճախումների հաշվառման միջոցով՝ առավելագույնը 20 միավոր,
- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաքաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգաքններ՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է քննությամբ/ստուգաքննով/:

Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի 2 քննության միջոցով և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:¹⁵

¹⁴«Կանաձնության և թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.06.2022թ.).

¹⁵ Կիրառվում է կամ առաջին, կամ երկրորդ պարբերությունն ըստ դասընթացի ամփոփման ձևի:

14.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

1. Տարիքային ֆիզիոլոգիան որպես գիտություն: Նշանակությունը մանկավարժության, բժշկագիտության և ֆիզ. դաստիարակության համար:
2. Օրգանիզմի աճը և զարգացումը, նրա տարիքային փուլերը:
3. Բջջի կառուցվածքը: Հյուսվածքների հիմնական խմբերի բնութագրումը:
4. Օնտոգենեզի տարիքային պարբերացման փուլեր:
5. Նախածննդյան և հետծննդյան փուլերի առանձնահատկություններ: Կենսաբանակա տարիք:
6. Նյարդային համակարգի նշանակությունը: Նյարդային համակարգի կառուցվածքը, տարիքային առանձնահատկությունները:
8. Ռեֆլեքս, ռեֆլեքսային աղեղ: Ռեֆլեքսների դասակարգումը:
9. Ողնուղեղի կառուցվածքը: Ողնուղեղի գործառությունները:
10. Գլխուղեղի կառուցվածք
16. Գլխուղեղի կեղևի կառուցվածքը, ֆունկցիաները: Գլխուղեղի կեղևի բջջակերտվածք, մեծ կիսանդերի գալարները և ակոսները:
17. Վեգետատիվ նյարդային համակարգի կառուցվածքա -գործառական առանձնահատկությունները:
18. Պայմանական ռեֆլեքսներ: Պայմանական ռեֆլեքսների առաջացման պայմանները /Ի. Պ. Պավլովի փորձերը/:
19. Պայմանական ռեֆլեքսների արգելակումը, արգելակման տեսակները:
20. Մարդու առաջին և երկրորդ ազդանշանային համակարգերը:
21. Մեծ կիսագնդերի կեղևի երկագդանշանային գործունեությունը, նրանց անբաժանելիությունը:
22. Նորածնի մեծ կիսագնդերի կեղևը: Առաջին պայմանական ռեֆլեքսների ի հայտ գալը և նրանց առանձնահատկությունները:
23. Դպրոցահասակ երեխաների բարձրագույն նյարդային գործունեությունը: Երկրորդային ազդանշանային համակարգի առանձնահատկությունները:
24. Տեսողական վերլուծիչ: Աչքի հարմարում, նրա տարիքային փոփոխությունները: Տեսողության խախտումները, նրանց կանխարգելումը:
25. Լսողական վերլուծիչ:
26. Մարմնազգայական վերլուծիչ:
27. Համբ և հոտառական վերլուծիչներ:
28. Արյան կազմը և ֆունկցիաները:
29. Արյան ձևավոր տարրեր, նրանց առանձնահատկությունները: Արյան խմբեր, ռեզուս-գործոն: Արյան փոխներարկում:
30. Իմունիտետ, նրա տեսակները: Իմունիտետի տարիքային փոփոխությունները:
31. Արյան շրջանառության նշանակությունը: Արյան շրջանառության համակարգի կառուցվածքը:
32. Սրտի կառուցվածքը: Սրտի գործունեության փուլերը, տարիքային առանձնահատկությունները:
33. Արյան շարժումը անոթներով: Արյան ձնշում և շարժման արագություն: Անոթային համակարգի տարիքային առանձնահատկություններ:

34. Շնչառության նշանակությունը: Շնչառական համակարգի կառուցվածքը, գործառույթները, տարիքային առանձնահատկությունները:
- 35.. Մարսողական օրգանների կառուցվածքը, տարիքային առանձնահատկությունները:
36. Արտազատության օրգաններ, նրանց տարիքային առանձնահատկությունները:
37. Ներզտիչ գեղձեր: Հորմոններ:
38. Սեռական համակարգ, տարիքային առանձնահատկություններ

▪ Ըստգրկված թեմաները.

1. Օնտոգենեզի տարիքային պարբերացման փուլեր:
2. Նախածննդյան և հետծննդյան փուլերի առանձնահատկություններ: Կենսաբանակա տարիք:
3. Նյարդային համակարգի նշանակությունը: Նյարդային համակարգի կառուցվածքը, տարիքային առանձնահատկությունները:
4. Ռեֆլեքս, ռեֆլեքսային աղեղ: Ռեֆլեքսների դասակարգումը: Նորածնային ռեֆլեքսներ
5. Ողնուղեղի կառուցվածքը: Ողնուղեղի գործառությունները:
6. Գլխուղեղի կառուցվածք, զարգացման տարիքային առանձնահատկությունները
7. Գլխուղեղի կեղևի կառուցվածքը, ֆունկցիաները: Գլխուղեղի կեղևի բջջակերտվածք, մեծ կիսանդերի գալարները և ակոսների տարիքային առանձնահատկությունները:
8. Վեգետատիվ նյարդային համակարգի կառուցվածքա -գործառական տարիքային առանձնահատկությունները:
9. Զգայական համակարգ, տարիքային առանձնահատկությունները
10. Արյուն, արյան կազմի տարիքային առանձնահատկություններ
11. Սիրտ-անոթային համակարգ, տակարգանին առանձնահատկություններ
12. Շնչառության նշանակությունը: Շնչառական համակարգի կառուցվածքը, գործառույթները, տարիքային առանձնահատկությունները:
13. Մարսողական օրգանների կառուցվածքը, տարիքային առանձնահատկությունները:
14. Արտազատության օրգաններ, նրանց տարիքային առանձնահատկությունները:
15. Ներզտիչ գեղձեր: Հորմոններ տարիքային առանձնահատկությունները:
16. Սեռական համակարգ, տարիքային առանձնահատկություններ

▪ Ըստգրկված հարցեր.

հարցաշարի 1-38 հարցերի սահմանում

«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏԱՐԱՆԵ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՍՏԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

ՏԱՐԻՔԱՅԻՆ ՖԻԶԻՈԼՈԳԻԱ

Մասնագիտություն՝

011301.00.6, 011401.00.6 Մասնագիտական

մանկավարժություն

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝

011301.01.6 - Տարրական մանկավարժություն և

Մեթոդիկա

011301.03.6 – Աղջական մանկավարժություն

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝

Մանկավարժության բակալավր

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Հեռակա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՔՎ/թ-141 – Տարիքային ֆիզիոլոգիա				
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2				
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին կուրս, 2-րդ կիսամյակ				
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	8	Դասախոսություն	4	
			գործնական աշխատանք	4	
Բնքնուրույն	52				
Ըստուգման ձևը	ստուգաք				
Դասընթացի նպատակը	<p>Դասընթացի նպատակն է պատկերացնել տարիքային կամ զարգացման ֆիզիոլոգիայի հիմնական օրինաչափությունները, մարդու օրանիզմի տարիքային զարգացման փուլերը, օրգանիզմի ու օրգան համակարգերի տարիքային առանձնահատկությունները։ Տիրապետելով ֆիզիոլոգիայի, հոգեբանական և մանկավարժական գիտությունների միջև կապի ձևավորման հարցերին, ապագա, ուսուցչական աշխատանքային գործունեությունը կօժանդակի ճիշտ և արդյունավետ կազմակերպել ուսուցման պրոցեսը։</p>				
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Վերջնական արդյունքին ներկայացվող պահանջները Գիտելիք</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ տարիքային կամ զարգացման ֆիզիոլոգիայի հիմնական օրինաչափությունները, ➤ մարդու օրանիզմի տարիքային զարգացման փուլերի առանձնահատկությունները, ➤ օրգանիզմի ու օրգան համակարգերի աճի և զարգացման տարիքային առանձնահատկությունները։ ➤ պրակտիկ գործունեությունը հմտորեն համակցել տարիքային ֆիզիոլոգիայի, հոգեբանության և մանկավարժության մեջ։ <p>Կարողություն</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ տեսական գիտելիքները, ուսուցչական աշխատանքային գործունեություն ծավալելու շրջանում կիրառել 				

	<p>գործնականում:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ պրակտիկ գործունեությունը հմտորեն համակցել տարիքային ֆիզիոլոգիայի, հոգեբանության և մանկավարժության մեջ: <p><i>Հմտություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> □ Երեխաների տարիքային առանձնահատկությունների վերաբերյալ տեսական գիտելիքներին, □ տարիքային ֆիզիոլոգիայի, հոգեբանական և մանկավարժական գիտությունների միջև կապի ձևավորման հարցերին, □ ապագա ուսուցական պրակտիկ-աշխատանքային գործունեությանը,որը կօժանդակի ճիշտ կազմակերպել ուսուցման գործընթացը:
Դասընթացի բովանդակությունը	<p>Տարիքային ֆիզիոլոգիան (հուներեն <i>physisis</i>-բնություն և <i>logos</i>-գիտություն) գիտություն է օրգանիզմի կենսագործունեության առանձնահատկությունների, նրա առանձին համակարգերի, նրանցում ընթացող պրոցեսների, մարդու անհատական զարգացման ընթացքում նրանց կարգավորման մեխանիզմների, արտաքին միջավայրի հետ նրանց փոխազդեցության օրինաչափությունների վերաբերյալ: Ֆիզիոլոգիայի ուսումնասիրության հիմքում ընկած է մարդու կառուցվածքի և օրգանիզմում ընթացող ֆիզիկոքիմիական պրոցեսների իմացությունը: Ֆիզիոլոգիան համարվում է բժշկագիտության տեսական հիմքը: Զարգացման ֆիզիոլոգիայի գլխավոր տեսական խնդիրը համարվում է տարիքային զարգացման հիմնական օրինաչափությունների պարզաբանումը: Այս գիտության զարգացման հետ միասին բացահայտվեցին շատ օրենքներ, որի համաձայն աճում և զարգանում է օրգանիզմը՝ բեղմնավորումից մինչև կենսաբանական հասունացում: Տարիքային ֆիզիոլոգիայի առանձին բաժիններն ուսումնասիրում են .Օնտոգենեզի փուլերում օրգանիզմի կենսագործունեության օրինաչափությունները և առանձնահատկությունները:</p>
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	<p>Գիտելիքները գնահատվում են գրավոր աշխատանքով: Քննական տոմսը ներառում է տեսական հարցեր, թեստեր: Յուրաքանչյուր առաջադրանքի համար քննական տոմսում նշագրում է գնահատման համարժեք միավորը: Գրավոր աշխատանքը գնահատվում է առավերագույնը 20 միավոր: Ինքնուրույն աշխատանքը գնահատվում է առավերագույնը 20 միավոր: Գնահատման չափանիշներն են.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հարցը ներկայացված է ավարտուն

	<p>2. Կարողանում է տերմինները բացատրել 3. Խոսքը հստակ է, մատչելի 4. Պատրաստված է ցուցադրություն 5. Կիրառվել են տարբեր գրական աղյուրներ և առկա են հղումները /0; 1-2; 3 և ավելի/ 6. Պատասխանել է հարցերի /0; 1-2; 3 և ավելի/ 7. Զեկուցումը գիտական է 8. Կատարվել է համեմատական վերլուծություն 9. Ներկայացնում է կիրառական օրինակներ 10. Քննարկվող գործընթացները ներկայացվել են բույսի օրգանիզմի ամբողջականության համատեքստում Յուրաքանչյուր չափանիշի համար սահմանված առավելագույն միավորը՝ 2 , չափանիշի պահանջը թերի կատարելու դեպքում՝ 1 միավոր, չկատարելու դեպքում՝ 0 միավոր: Գումարային գնահատականը կլինի ինքնուրույն աշխատանքի գնահատականը:</p>
Գրականություն	<p>Պարտադիր-</p> <p>1. М. М. Безруких, В.Д. Соњкин, Д.А. Фарбер, Возрастная физиология.: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб.заведений-Москва издательский центр §Академия " 2003.-416 с.</p> <p>2. М.Р.Сапина, З. Г. Брыксина, Анатомия и физиология детей и подростков:Учеб. пособие для студ. пед. вузов - Москва издательский центр "Академия " , 2004.-456 с.</p> <p>3. А.А. Маркосян, Вопросы возрастной физиологии: Москва "Просвещение" 1974 .- 223с</p> <p>4. Ս.Վ. Նադիրյան,Ս.Վ.Ամիրյան , Մարդու և կենդանիների ֆիզիոլոգիայի լաբորատոր պարապունքների ուսումնամեթոդական ձեռնարկ:Երևան, 2002</p> <p>5. Ս.Պ. Կիրակոսյան, Մարդու և կենդանիների ֆիզիոլոգիա:Ուսումնամեթոդական ձեռնարկ լաբորատոր աշխատանքների համար.-Վանաձոր, 2006</p> <p>Լրացուցիչ-</p> <p>1. Դ. Ն. Խուղավերդյան, Վ. Բ. Ֆանարջյան, Մարդու ֆիզիոլոգիայի հիմունքներ, դասագիրք ուսումնական հաստատությունների համար, Երևան, Ռուբին, 1998,-720 էջ:</p> <p>2. Ս.Մ.Մինասյան,Ծ.Ի.Աղամյան, Ն.Վ.Սարգսյան,Մարդու և կենդնիների ֆիզիոլոգիա:Դասագիրք բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների համար:-Եր.: Երևանի համալսարան,2006</p>